

FICTIONALIZATION OF SCIENCE. THE ETIOLOGY OF THE SPREADING (OF THESE WORKS) AND CASE STUDY

Larisa Ileana Casangiu
Assoc. Prof., PhD., „Ovidius” University of Constanța

Abstract: In the last two decades we find an increase in editorial appearances that are on the boundary between scientific literature and the fiction, which allows us to consider this phenomenon as the "fictionalization of science" without confusing this new genre with the SF.

The discourse of fictionalized science is characterized by the presentation of scientific contents (often results of scientific researches) as well as of subjective accounts, often containing numerous figures of speech (and literary style).

Most of the situations are found in the motivational literature, in practical / applied psychology, in physics, but also in pedagogical works that aim at the accessibility of scientific content.

We try to analyze some of these works (The Biology of Belief; by Bruce H. Lipton; How to Talk So Kids Can Learn: At home and in School, by Adele Faber, Elaine Mazlish, Lisa Nyberg and Rosalyn Anstine Templeton; Medical Medium, by Anthony William) and to identify their treasures.

Keywords: fiction, scientific works, cross-literature, bestseller, study case.

Provenite, în special, din Statele Unite ale Americii, prin traduceri, dar și din producția locală a câtorva spații culturale ale lumii, operele literaturii pe care o avem în vedere (situată la granița dintre știință și beletristică, dar gen distinct de SF), se constituie, adesea, în bestselleruri internaționale, vândute în milioane de exemplare, uneori traduse imediat după apariție, fără ca editurile care le preiau să aștepte un feedback privind vandabilitatea volumului original, în spațiul cărui i se adresează cu precădere.

În urma unor cercetări empirice și livrești pe care le-am întreprins, în perioada iulie 2017-iulie 2019 am constatat că succesul acestor opere este motivat de numeroși factori:

a) adresabilitatea către un segment uriaș de populație, adesea eterogen, reprezentat de atât de intelectuali interesați de cercetări actuale din domenii în care sunt specializați (și despre care vor să știe mai mult într-o manieră plăcută), cât și de persoane având cunoștințe vagi sau puține într-un anumit domeniu al cunoașterii (de regulă nou, inexistent între materiile școlare), doritoare să-și îmbogățească orizontul informațional și cognitiv, printr-o familiarizare „ambalată” artistic cu noțiuni noi și cu aspecte de natură să faciliteze conviețuirea sau înțelegerea abordării anumitor aspecte sociale, personale sau de altă natură;

b) nostalgia poveștii și prejudecata că aceasta s-ar adresa doar copilului constituie o ispită consistentă pentru adult ca să opteze pentru o literatură legitimată ca avându-l drept cititor model. Această nostalgie este de înțeles în condițiile în care „întrunirea pentru ascultarea poveștilor a fost cea mai veche oră de curs”¹ și pentru că „asistăm atât la cei mici, cât și la cei bătrâni la un impuls programat genetic de a spune și de a asculta povești în mod repetat, cu scopul transferului culturii de la o generație la alta”²;

c) în majoritatea cazurilor, operele subsumabile acestei literaturi de graniță nu reprezintă expresia unui singur autor sau a numelui de pe copertă, ci sunt „proiecte” ale unor

¹Louis Cozolino, *Predarea bazată pe atașament. Cum să crezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, București, 2017, p. 212

² Ibidem, p. 217

colective editoriale³, avînd avantajul că „șlefuiesc” expresia pînă spre desăvîrșire stilistică și mesajul transmis, astfel încît să satisfacă exigențele unei palete vaste de gusturi estetice și de preferințe tematice. Totodată, un colectiv de autori cunoaște, cu siguranță, mai multe expectații ale consumatorului de literatură decît un singur individ. În plus, procesarea unei cantități uriașe de informații științifice, realizată de către un grup de persoane, este considerabil mai puțin cronofagă decît dacă s-ar realiza de către autorul unic;

d) literatura motivațională se sprijină pe exemple de reușită ale unor semeni care, din defavorizați, în prima parte a vieții lor, pe un anumit plan (social, familial, fizic, afectiv etc.), au reușit să-și depășească într-atît condiția, încît au devenit repere pentru toți aspiranții la o viață încununată de succes (de regulă, material/palpabil/cuantificabil). Cum numărul celebrităților paradigmatică este limitat, iar referirile doar la ele ar face unele studii redundante și chiar inutile, iar cei care și-au depășit condiția fără să devină și notorii nu consimt întotdeauna să le fie făcută viața publică, simpla camuflare a identității lor (sub anonim sau sub pseudonim) îi ficționalizează, pentru că este însoțită fie de omiterea unor elemente individualizatoare (uneori relevante, dar care ar putea conduce la identificarea persoanelor în cauză), fie de adăugarea unor elemente de natură să abată atenția de la persoanele la care se face referire. Consecința este o scriere subiectivă, idilizată, vizînd mai degrabă sensibilitatea decît rațiunea, puternic motivațională;

e) indicarea ca autor al unui studiu a unei personalități din cadrul domeniului științific⁴, prin care să se garanteze autenticitatea fenomenelor și evenimentelor inserate în firul epic prezentat, are același efect ca apelul la o vedetă în realizarea unui spot publicitar, stimulînd vandabilitatea produsului;

f) existența, de regulă, în prezentarea volumului, sau pe coperta 4 a cărții, a unor aprecieri elogioase asupra operei sau a autorului, venite din partea altor autori de bestselleruri, ceea ce constituie, de asemenea, o bună reclamă a produsului promovat;

g) un stil artistic ce exercită seducție estetică asupra lectorului, inducînd de la plăcere la desfătare acestuia, stimulîndu-l să opteze pentru lectura operelor aceluiași scriitor (din care a citit măcar un volum), în ideea reiterării stării anterior experimentate;

h) umorul și admirația pentru înalte valori umane (dragoste, credință, onestitate, caritate etc.), care caracterizează acest nou tip de literatură, pe lîngă faptul că detensionează lectorul, îi dezvoltă empatia față de vocea narativă diegetică și facilitează receptarea conținuturilor științifice (prezentate în cadrul instituționalizat, de regulă, arid și nemotivant privind aprofundarea cunoștințelor);

i) în condițiile în care și cunoașterea și talentele sunt împărțite în grade diferite indivizilor umani, iar competiția (socială, profesională etc.) este tot mai acerbă, ființa imperfectă tînjește spre completarea inteligențelor multiple slab reprezentate în structura sa, nu atît prin exersarea unor tehnici solicitante fizic sau intelectual, uneori resimțite ca fiind „împotriva firii”, cît prin identificarea unor „scurtături” de natură să realizeze aceleași obiective, prin strategii mai puțin energofage și cronofage și avînd costuri mai mici (exact ceea ce propune literatura motivațională, una din aceste strategii constînd în vizualizarea repetată a unui rezultat, în absența exercițiului tradițional vizînd același lucru⁵);

³ Acest lucru este dezvăluit frecvent în cadrul mulțumirilor adresate de autor echipei care a făcut posibilă apariția respectivului volum, cu precizarea rolului fiecărui membru, în cadrul respectivului „proiect”.

⁴ Faptul că redactorul de carte din spațiul occidental își pune serios amprenta în stilul lucrării, chiar în condițiile în care ideile sunt ale respectivei personalități științifice, face ca opera să fie doar parțial produsul său!

⁵ Spre exemplu, recomandarea de a te imagina șofînd/ vorbind perfect o limbă străină/ de a vorbi în public..., în condițiile temerii de aceste acțiuni sau a eșecului în realizarea lor, pînă la concretizarea lor în realitatea de referință.

j) există volume⁶ în care se garantează dezvoltarea personală, profesională, evoluția spirituală sau diverse vindecări prin simpla lectură a lor. Ele conțin fie o profecie care se autoîmplinește (în chip asemănător efectului Placebo), fie transmit mesaje subliminale de natură să reprogrameze un comportament. Această promisiune, precum și numărul mare al experimenterilor satisfăcuți de rezultate, motivează publicul cu tendință spre efort minimal, să opteze pentru lectura respectivei cărți;

k) titlurile atractive sunt și ele extrem de ispititoare pentru a determina un lector virtual să devină unul concret, activ (de exemplu: *Există o soluție spirituală pentru orice problemă, În sfârșit nefumător. Metoda ușoară a lui Allen Carr, Ghidul succesului pentru leneși, Iubește-te pe tine însuși și lasă-i pe ceilalți să facă ce vrei tu, Cum să plăci în 3 minute*);

l) dogmatismului religiilor, lipsit uneori de dovezi relevante pentru omul comun, căruia i se cere „Crede și nu cerceta!” i s-a găsit alternativa în lucrări al căror mesaj comun poate fi sintetizat astfel: „Poți și tu, din moment ce X, Y, Z, mai neînzeștrați ca tine, au reușit”;

m) existența unor grupări uriașe de persoane care promovează cartea respectivă (de exemplu, Dan Brown⁷ a fost ajutat de Blythe Newlon, directorul Academiei pentru Dezvoltarea Artiștilor - și care, ulterior, i-a devenit soție -, punându-l „în contact cu oameni care îi puteau fi folositori în carieră”⁸, iar autoarea seriei *Harry Potter*, J. K. Rowling, este susținută de biserica satanistă - a cărei membră este -, *căreia i-a donat mai mult de jumătate din veniturile sale*⁹);

n) domeniile cunoașterii accesibilizate (preponderent) prin tehnici narative sunt reprezentate de pedagogie, psihologie practică, fizică cuantică, genetică, dezvoltare personală, comunicare, autovindecare. Tradițional, acestea fie nu s-au regăsit în oferta niciunei curricule, fie cunoștințele au fost puține și într-o fază incipientă a cercetărilor și insuficiente pentru căutătorul de esențe și de adevăr. De aceea, aceste domenii sunt atractive și într-o dinamică a dezvoltării mai pronunțată decât altele (spre exemplu, decât matematica, istoria sau chimia, în care descoperirile apar foarte rar în ultimul timp);

o) dintre toate metodele de cercetare științifică, studiul de caz conține este cel mai susceptibil de „ficționalizare”, întrucât preia o parte consistentă din anamneza subiectului, de la elemente prozaice și semne, până la elemente idilizante și simptome. Cum majoritatea literaturii în discuție se sprijină pe studii de caz, caracterul subiectiv (voit sau nu) al acestor

⁶ De exemplu, în *Miracole vindecătoare ale sufletului*, se afirmă: „Descărcările preprogramate ale Sufletului Divin și Sufletului lui Tao sunt permanent stocate în această carte. Ele sunt permanent stocate în toate cărțile din seria «Miracolele vindecătoare ale sufletului». Cei care vor citi această carte peste mii de ani vor primi aceleași Descărcări ale Sufletului Divin. Atât timp cât această carte va continua să existe și să fie citită, cititorii ei vor primi Descărcările Sufletului Divin.” – Zhi Gang Sha, *Miracole vindecătoare ale sufletului*, trad. din lb. engleză: Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, București, 2015, p. XLIV.

O situație similară constatăm și în volumul *În sfârșit nefumător. Metoda ușoară a lui Allen Carr*: „Dacă ești fumător, singurul lucru pe care trebuie să-l faci e să citești cartea”- Allen Carr, *În sfârșit nefumător. Metoda ușoară a lui Allen Carr*, trad. Oana Vlad, Ed. Humanitas, București, 2014, p. 7

⁷ Majoritatea cărților lui Dan Brown se constituie într-o posibilă paradigmă de ficționalizare a științei. În articolul intitulat *Lessons in Belles -Lettres or How Can Somebody Be Inspired in Teaching from Fiction*, am prezentat deja, cum, adoptând viziunea *avec* și focalizînd asupra personajului Robert Langdon, Dan Brown inserează, printr-o analepsă, în *Codul lui Da Vinci*, un curs deschis, ținut la Harvard, intitulat „Simbolistica în artă” despre numărul *phi* și importanța lui în știință și în artă, respectând evenimentele cele mai importante ale instruirii instituționalizate, așa cum apar ele formulate de Robert Gagne, dar și etapele moderne ale unei lecții.

⁸ Apud https://ro.wikipedia.org/wiki/Dan_Brown (accesat: 12.07.2019)

⁹ Apud Gherorghes, Virgiliu., Criveanu, Nicoleta; Drăgulinescu, Andrei, *Efectele micului ecran asupra minții copilului*, Ed. Prodromos, Asociația pentru Apărarea Familiei și Copilului, București, 2007, p. 87

studii trimite spre „poveste”¹⁰, lectorul comportându-se asemenea regelui Șahrian în așteptarea deznodământului poveștii Șeherezadei;

p) existența unor pagini *web* și chiar a unor posturi radio de suport, precum și a unor informări pe care electronică, prin *newsletters*, prin intermediul cărora informația este diseminată, completată, uneori, ajustată, sau constituie suportul aplicativ al unor tehnici transmise pe cale livrească (la modul teoretic);

q) existența formatului audio al cărții, care vine în întâmpinarea cititorului leneș, a celui care învață preponderent auditiv sau, pur și simplu, a celui care vrea să valorifice la maximum timpul, așa cum îndeamnă Zig Ziglar, constatînd că petrecem uneori un timp prețios în trafic: „Dat fiind că vehiculele sunt prevăzute cu casetofoane, CD- și DVD-playere, putem să profităm pe deplin de timpul în care conducem. Putem asculta o muzică bună, putem asculta cărți în format audio și dacă suntem prinși în trafic, putem urmări chiar și un DVD motivațional.”¹¹, pentru că, „potrivit cercetărilor, riscul de a face un accident de mașină este de patru ori mai mic, dacă asculți materiale informative și motivaționale, în loc să vorbești la mobil”.¹²

Studiu de caz

1. Titlul *Biologia credinței. Eliberarea puterii conștiinței, a materiei și a miracolelor*¹³ poate induce serios în eroare căutătorul de căi practice de transcendență. Este, fără doar și poate, o carte cu multe elemente motivaționale, dar și numeroase elemente științifice (din domeniul biologiei și, în special, al geneticii, dar și din fizică și chimie), și, totodată, o carte în care există narațiuni de tip homodiegetic, caracterizate de subiectivitate, de oralitate și străbătute de umor (alături de expuneri academice).

Apartine unei autorități din domeniul academic, Ph.D. Bruce H. Lipton, care a studiat cu pasiune și perseverență celula, începînd de la vârsta de opt ani, cînd, în urma promisiunii că renunță de jucării, primește primul său microscop, care îi vectorizează devenirea nu doar profesională, ci și privind sistemul de credințe personale. Descoperirile sale privitoare la celulă îl determină să abandoneze catedra universitară din cadrul Universității Wisconsin și să se mute la o universitate din Caraibe, „departe de scena academică principală”¹⁴, unde își continuă cercetările „în afara parametrilor rigizi de *credințe* care prevalează în academia convențională”¹⁵, cercetări încununate, la un moment dat, de o „epifanie științifică”.¹⁶

În cea mai mare parte, discursul se concentrează asupra biologiei celulare, adesea limbajul științific fiind accesibilizat publicului neabilitat în acest domeniu, însă, aparte față de literatura în care sunt prezentate cercetări științifice, stilul nu numai că nu este solemn/sobru, arid, ci sugerează spectaculosul în termenii unei reprezentații teatrale de *magie*: „Iar acum, să vedem marele experiment... / Maestre, te rog, tobele! / Savantul trage celula noastră, care se tot împotrivește, în sala microscopică de operație și o leagă în chingi. Folosind un micromanipulator, savantul ghidează o micropipetă de forma unui ac și o poziționează deasupra celulei. Printr-o mișcare îndemînatică, cercetătorul nostru introduce micropipeta adînc în interiorul de citoplasmă al celulei. Prin aplicarea unei ușoare sucțiuni, nucleul este

¹⁰ Aducem, în spiritual acestei afirmații, opinia lui Louis Cozolino, formulată, pe alocuri, în termeni colocviali: „Prin intermediul unor transformări profunde, de la oral la scris la înregistrări digitale, nu ne-am pierdut niciodată interesul față de povești, în special față de poveștile despre ceilalți. Gândiți-vă doar la toată energia investită în bîrfă, prin orice mijloc de comunicare”. (op. cit., p. 215)

¹¹ Zig Ziglar, *De la bine la excelent. Fă-ți viața mai frumoasă!*, trad. Nicoleta Ionela Griciuc, Ed. Curtea Veche, București, 2012, p. 161

¹² idem

¹³ Ph.D. Bruce H. Lipton, *Biologia credinței. Eliberarea puterii conștiinței, a materiei și a miracolelor*, trad. Laura Cristiana, Ed. For You, București, 2008

¹⁴ Ibidem, p. 16

¹⁵ idem

¹⁶ Ibidem, p. 17

extras în pipetă, iar pipeta este retrasă din celulă. Celula noastră de sacrificiu zace cu «creierul» sfișiat, sub pipeta care s-a ghiftuit cu nucleul. / Dar stai! Încă se mai mișcă! / Dumnezeu... celula e încă în viață!»¹⁷

De altfel, și anumite (sub)titluri, fac trimitere explicită la lumea magiei: *Magia celulelor*¹⁸, *Magia celulelor – Déjà-vu*¹⁹, *Membrana magică*²⁰, *Iluzia materiei*²¹ etc.

Cele paisprezece microrecenzii plasate în incipitul cărții²² constituie tot pledoarii pentru lectura volumului în discuție, atât pentru că sunt deosebit de elogioase la adresa cărții sau a autorului și pentru că redau și argumente identice și puncte de vedere diferite privind caracterul de bestseller al operei, cât și pentru că vin de la personalități ale lumii științifice și autori de literatură științifică, motivațională sau inițiativă, unii dintre aceștia fiind notorii.

Literaritatea discursului este evidentă (și apreciem că induce desfătare) într-un fragment narativ surprinzând momentul ulterior *epifaniei științifice* a cercetătorului-narator, adusă în discuție în Prologul cărții (ca o prolepsă): „În momentul acela de transformare eram frustrat, pentru că nu era nimeni cu care să-mi pot împărtăși bucuria. Eram singur, undeva în străinătate. În casă nu era telefon. Pentru că predam la o facultate de medicină, mi-am dat seama că, fără îndoială, la bibliotecă trebuia să fie niște studenți care învață. Mi-am pus în grabă niște haine și am gonit către facultate – ca să-i spun cuiva, oricui, despre această nouă revelație. / Când am dat buzna în bibliotecă, cu sufletul la gură, cu ochii bulbucați și cu părul zburîndu-mi în toate direcțiile, eram personificarea profesorului distrat. Am dat cu ochii de un student de-al meu din anul întâi și am fugit la el, strigînd: «Trebuie să auzi asta! E formidabil!» / Îmi amintesc, undeva în străfundul minții, cum s-a dat la o parte de lângă mine, aproape înspăimîntat de acest savant nebun, în delir, care tulbura cu sălbăticie tăcerea bibliotecii adormite. Imediat am început să-mi revărs noua revelație despre celule, folosind jargonul complex și polisilabic al unui biolog obișnuit, specialist în biologie celulară. Când mi-am terminat explicația și am rămas în tăcere, mă așteptam să-i aud felicitările, sau cel puțin un «bravo», dar nu se întâmpla nimic. Acum, era rîndul lui să aibă ochii scoși din orbite. Tot ce a putut să spună a fost: «Vă simțiți bine, Dr. Lipton?» / Eram distrus. / Studentul nu înțelesese niciun cuvînt din ce-i spusese. Mi-am dat seama că un student la medicină în primul semestru, nu avea suficientă pregătire științifică sau vocabularul necesar ca să înțeleagă ceva din bătănelile mele. / Dețineam cheia secretului vieții, dar nu era nimeni care să mă poată înțelege! Mărturisesc că n-am avut mai mult noroc nici cu cei mai mulți dintre colegii mei, care fuseseră școliți în jargonul polisilabic. / Cam asta a fost cu Membrana magică!»²³

2. Volumul *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală*²⁴ pleacă de la o reflecție a mentorului autoarelor, psihologul dr. Haim Ginott – „orice profesor trebuie să predea, în primul rînd, natura umană și abia apoi materia sa”²⁵ și se constituie într-un util instrument cu alură pedagogică și motivațională pentru toți educatorii și formatorii, de la părinți lipsiți de cunoștințe în acest domeniu pînă la profesori experimentați. De altfel, succesul cărții (tradusă în numeroase limbi și vîndută în milioane de exemplare), dar și al conferințelor ținute de autoare și al suporturilor audio și video pentru seminarii, este de natură

¹⁷ Ibidem, p. 86

¹⁸ Ibidem, p. 21,

¹⁹ Ibidem, p. 28

²⁰ Ibidem, p. 97

²¹ Ibidem, p. 128

²² Ibidem, pp. 4-8

²³ Ibidem, pp. 119-120

²⁴ Faber, Adele; Mazlish, Elaine, ... *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală*, trad. Irina Negrea, Ed. Curtea Veche, București, 2013

²⁵ Ibidem, p. 7

să argumenteze calitatea de bestseller a volumului și a practicilor promovate în cadrul acestuia.

Dintre toate judecățile de valoare emise cu privire la această operă, două, aflate pe coperta 4 a cărții, ni se par reclame absolute și, deși informația operei este utilă, redată într-un stil plăcut, caracterizat de oralitate, și împletind armonios toate modurile de expunere, cu o bună pondere a dialogului, aceste reclame se adresează mai cu seamă neofitilor în materie de persuadare: „Dacă ești profesor sau părinte, pur și simplu nu te vei putea descurca fără să citești această carte” (The Washington Post), respectiv, „Această carte este și trebuie să fie Biblia oricărui părinte.” (Boston Globe).

Spre deosebire de volumele didactice sau de *parenting* publicate anterior, centrate pe comunicare, opera supusă analizei noastre conține un fir epic coerent construit, avînd-o ca protagonistă pe Liz Lander, o tînără profesoară, personaj *porte-parole* pentru „eul” autoarelor, așa cum mărturisesc acestea în incipitul volumului²⁶. Alături de acest personaj, apar, în calitate de colegi de catedră, amici și consilieri ocazionali pe probleme pedagogice, Ken, Jane și Maria.

În cadrul primului capitol al volumului, eul narativ invocă utilitatea unei cărți intitulată izbitor de asemănător cu volumul în discuție, *How to Talk So Kids Will Listen and How to Listen So Kids Will Talk*²⁷, titlul acesta descinzînd din *How to Talk So Kids Will Listen*, scrisă de Joanna Faber și Julie King²⁸. Procedeu acesta al autoreflexivității (*mise en abîme*) este un artificiu strict artistic, care, împreună cu *homo fictus*, amplifică ficțiunea, camuflînd metodic conținutul științific al operei.

În plus, prezența numeroaselor benzi desenate, ilustrînd atît situații posibile indezirabile, cît și dezirabile, adesea cu variante (virtuale, dar perfect plauzibile), constituie un alt element de natură să confere caracter ficțional operei, dar și o lectură plăcută dat fiind ineditul și umorul conținutului lor iconografic.

Polifonia vocilor narrative (în special din situațiile posibile ilustrate în benzile desenate), dar și secvențele redînd diverse dialoguri²⁹, facilitează lectura operei și retenția mesajului, acest demers ficționalizînd puternic informațiile științifice prezente în operă.

O parte a tehnicilor de comunicare prezentate regăsim și în volumul *Cum să îmbunătățim disciplina copiilor la școală?*³⁰, un alt bestseller instituit similar, centrat pe un amplu studiu de caz.

3. Volumul *Medium medical*³¹ ilustrează majoritatea covârșitoare a factorilor identificați și enumerați în prima parte a prezentului studiu, care conferă statut de *bestseller* unei cărți.

Cartea beneficiază de o *Prefață* semnată de Alejandro Junger, *doctor în medicină, autorul bestsellerilor Detox, Alimente pure și intestine pure*³². Acesta arată că, îngrijorat de durerile abdominale pe care le avea la un moment dat, și-a făcut o ecografie și un RMN care au indicat o „tumoare la ficat”. În așteptarea rezultatului biopsiei unuia dintre nodulii limfatici inflamați, reușește să beneficieze de o consultație la Anthony William, care îi pune

²⁶ În *Cine sunt „eu”?* – ibidem, p. 15

²⁷ Scrisă de primele două autoare ale volumului în discuție (Faber, Adele; Mazlish, Elaine)

²⁸ https://www.audible.co.uk/pd/How-to-Talk-So-Little-Kids-Will-Listen-Audiobook/B01N1LV1TH?source_code=M2M30DFT1Bk13108281801WK&gclid=CjwKCAjwvJvpBRAAtEiwAjLuRPSETiifVr5YOFR_P3nG5jB1E6J-47ZSTk49fqK68fiVrsKtF9ctvBhoC7S0QAvD_BwE (accesat: 3.07.2019)

²⁹ De exemplu, conversația dintre mama Larei și profesoara Liz Lander (pp. 131-133, op. cit., ed. cit.)

³⁰ Greene, Ross W., *Cum să îmbunătățim disciplina copiilor la școală?*, trad. Roxana Cristian, Ed. Orizonturi, București, 2015

³¹ William, Anthony, *Medium medical. Secretele din spatele bolilor cronice și misterioase și cum te poți vindeca în sfîrșit.*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Brașov, 2016

³² ibidem, p. XVIII

rapid diagnosticul și îi prescrie o serie de suplimente alimentare și îi recomandă anumite alimente, rezolvându-i problemele. În plus, Alejandro Junger arată: „De atunci, m-am consultat cu Anthony în legătură cu soția și cu copiii mei, și am primit întotdeauna de la el sfaturi excelente. Mi-am trimis de asemenea mulți pacienți curioși și deschiși la minte la el, primind feedback excelent de la fiecare în parte.”³³ Interesat de cunoașterea lui William, auzind că acesta a scris o carte, este deosebit de încântat, afirmând: „Cînd i-am citit cartea, m-a dat pe spate. Este o carte frumos scrisă, sinceră, interesantă, plină de smerenie și absolut fascinantă. Nu am putut-o lăsa din mîna, și sunt sincer fericit pentru tine, căci am convingerea că vei trăi aceeași experiență. O călătorie în mintea și în sufletul unui vindecător adevărat mi se pare mai tare decît o călătorie prin spațiul cosmic. / Sper să te desfeți cu această carte la fel de mult cum am făcut-o eu”.³⁴

O reclamă mai bună ca aceasta cu greu i se poate imagina cărții în discuție. Conține deja numeroase elemente dintre cele enumerate de noi mai sus, menite să asigure succesul unei cărți: recomandarea vine de la o autoritate în domeniul medical (*doctor în medicină*), el însuși scriitor de succes (autor de bestselleruri), care a beneficiat de un diagnostic corect, neinvaziv, rapid („încă din primul minut al consultației”), de un tratament eficient, s-a dovedit util multor altor pacienți, iar cartea sa este „frumos scrisă, sinceră, interesantă, plină de smerenie și absolut fascinantă”, o sursă de desfătare.

În *Introducere*, există, de asemenea, un amplu discurs de persuadare a cititorului virtual de a se transforma într-unul activ, ideal, deoarece este foarte greu să nu te regăsești măcar în una din categoriile vizate de interogațiile retorice formulate de autor: „Te simți cumva confuz din cauza informațiilor contradictorii referitoare la sănătate care circulă pe piață și îți dorești un ghid clar? / Ești speriat de creșterea incidenței unor boli precum cancerul și îți dorești să le poți preveni într-un fel? / Îți dorești să slăbești? Să arăți și să te simți mai tânăr? Să ai mai multă energie? Să ajuți pe cineva drag, care este bolnav? Să protejezi bunăstarea și sănătatea familiei tale? / Ai încercat totul, te-ai dus la toți medicii, dar sănătatea ta continuă să lase de dorit? Îți dorești o confirmare că nu ți-ai imaginat această suferință și că nu ți-ai provocat-o singur, fără să știi cum? / Îți dorești să te simți din nou ca în tinerețe? Să îți redobîndești claritatea mentală și echilibrul? Să te conectezi cu resursele spirituale și cu potențialul sufletului tău? / Îți dorești să îți iei zborul și să te confrunți plin de vitalitate cu provocările secolului XXI? / Dacă da, această carte este pentru tine. Nu vei găsi aceste răspunsuri nicăieri în altă parte. / Această carte nu seamănă cu nimic din tot ce ai citit pînă acum. Nu vei găsi în ea citate și referințe la diferite studii, căci aceste informații sunt inedite, provin direct din cer și își devansează cu mult epoca.”³⁵

Trasarea unor expectații în urma lecturii cărții, precum și cazuistica numeroasă rezolvată³⁶ și invocată ca întărire a celor afirmate în *Introducere* face ca studiul să fie o opțiune ispititoare pentru lectură și să justifice milioanele de aprecieri ale autorului³⁷.

Poate că fără *Prefață* și fără *Introducere*, cartea nu ar fi cunoscut vandabilitatea uriașă de care se bucură, însă în paginile sale se completează armonios „povestea” cu elemente de anatomie umană, cu descrierea diverselor afecțiuni cu etiologia lor și cu modalități de vindecare.

Promisiunea autorului de a releva taine și secrete legate, preponderent, de sănătate, continuă să se regăsească și în *Capitolul I* al cărții, intitulat *Originile mediumului medical*:

³³ Ibidem, p. XVII

³⁴ Ibidem, pp. XVII- XVIII

³⁵ Ibidem, pp. XIX - XX

³⁶ „Anthony William, un Medium Medical fără pereche, a ajutat zeci de mii de oameni să se vindece de boli diagnosticate greșit sau tratate inefficient, ori pe care medicii nu au știut cum să le abordeze” – ibidem, coperta 4

³⁷ La data de 2.07.2019, ora 10.39, numai pe site-ul <https://ro-ro.facebook.com/medicalmedium/>, existau 3.419.804 de aprecieri și 3.418.748 de persoane care urmăresc postările!

„În această carte îți voi releva o serie de adevăruri pe care nu le poți afla de la altcineva. Nu le vei găsi în alte cărți sau pe Internet. / Aceste secrete nu au fost revelate încă pînă acum pe Pămînt, iar lumina pe care o aduc eu apare aici pentru prima oară”³⁸.

Și, deși autorul mărturisește că nu este medic, multe dintre afecțiunile prezentate de el beneficiază atît de o descriere într-un limbaj accesibil celor fără pregătire medicală, cît și de una în care terminologia de specialitate le vizează pe cadrele medicale.

Succint, devenirea sa ca medium medical a început la vîrsta de patru ani, cînd, într-o dimineață, a auzit vocea *Spiritului Celui Înalt*. În seara aceleiași zile, la cină, *un bărbat ciudat, cu părul și barba cărunte, purtînd o robă de culoare maro*, văzut doar de către narator, îi spune că bunica sa are cancer la plămîni și îl îndeamnă să comunice acest lucru în fața familiei reunite. În ciuda lipsei simptomatologiei cancerului la plămîni, în urma investigațiilor medicale, se dovedește că bunica sa avea această afecțiune. Din acel moment, naratorul avea să audă vocea *Spiritului Celui Înalt*, la urechea dreaptă, însă nu avea să-l mai vadă pe bărbatul cărunț.

Caracterul excepțional al se conturează din ce în ce mai puternic: „În medie, un client ajunge la mine după zece ani de mers pe la doctori, după ce a fost consultat de 20 de terapeuți diferiți. Unii sunt consultați chiar de 50 sau de 100 de doctori și terapeuți diferiți. O femeie mi-a spus că a fost consultată de aproape 400 de medici în șapte ani!”³⁹

Compararea mediumului medical în discuție cu Padre Pio și cu Edgar Cayce se constituie tot într-o bună invitație de apreciere a meritelor autorului: „Padre Pio și Edgar Cayce, cei doi mistici vindecători faimoși ai secolului XX, au fost singurii mediumi din istoria recentă care au avut acces la nivelul de compasiune pe care mi-l solicită Spiritul. În multe privințe, munca lor de vindecare plină de compasiune a fost similară cu a mea.”⁴⁰ Totuși, în spirit romantic și fără multe șanse de verificare a afirmației sale de către cititor, naratorul arată că „Niciun alt medium nu face ceea ce fac eu. Niciun om în viață la ora actuală pe Pămînt nu aude o voce spirituală care îi furnizează informații referitoare la sănătatea oamenilor cu claritate de cristal.”⁴¹

Mesajul autorului, diferit de cel al majorității covîrșitoare a terapeuților în medicina alternativă, este liniștitor, tonic și dătător de speranță: „Nu tu ești vinovat pentru boala ta. Tu nu ai manifestat și nu ai atras această boală. Nu este vina ta. Cu siguranță, nu meriți să te simți rău, căci ai dreptul lăsat de la Dumnezeu de a te vindeca.”⁴² Mesajul acesta este reluat în forme similare de-a lungul cărții, astfel încît să treacă în sistemul de convingeri ale cititorului/audientului: „Am mai spus-o și o repet: nimeni nu își manifestă singur boala, un proces juridic, un divorț sau o pierdere. Nimeni nu atrage singur astfel de evenimente. Ele nu reprezintă o pedeapsă sau o răsplată. Nimeni nu merită să fie bolnav sau nefericit. Nu este niciodată vina ta! / Tu meriți să te vindeci, să fii fericit, să te simți întreg.”⁴³ Sau: „Gîndește-te că această carte reprezintă o validare a faptului că durerea ta este reală, că nu tu ai fost cel care a atras boala sau greutățile asupra ta și că meriți să trăiești o viață sănătoasă și fericită.”⁴⁴

Recomandările privind însănătoșirea se referă la alimente vindecătoare, plante și suplimente alimentare, dar și unele practici (meditația, contemplarea, adunarea de pietricele,

³⁸ Ibidem, p. 3

³⁹ Ibidem, p. 33

⁴⁰ Ibidem, pp. 30-31

⁴¹ Ibidem, p. 31

⁴² Ibidem, p. 44

⁴³ Ibidem, p. 412

⁴⁴ Ibidem, p. 413

scăldatul în lumina soarelui⁴⁵ etc.). În general, acestea sunt la îndemâna cititorului trăitor în majoritatea zonelor geografice telurice, sunt ușor de procurat sau de realizat.

Cititorul care a vizitat pagina web a cărții⁴⁶ și și-a înregistrat adresa electronică de corespondență primește ritmic scrisori de înștiințare (promoționale) sau de susținere, precum și diverse materiale suport.

Prezența studiilor de caz ilustrând situații de vindecări ale unor pacienți de „boli misterioase” constituie o modalitate de persuadare a cititorului privind eficacitatea recomandărilor mediumului medical în discuție. Validarea posibilității existenței unei simptomatologii pe care medicii adesea o neagă, dar și a argumentelor privind existența *bolilor misterioase* și a ocultării lor, constituie întăriri pentru lector cu privire la utilitatea operei și, implicit, noi argumente de a o citi integral cu interes.

Concluzii. Ficționalizarea științei constituie un rețetar sau o metodă de instituire a scriiturii aplicat(ă) programat (conștient), de natură să asigure succesul operei în care se realizează, în urma constatării nostalgiei și a apetitului pentru poveste în rîndul tuturor segmentelor de vîrstă, dar și a faptului că „Prezentarea cunoașterii separat de emoțiile și intențiile umane înseamnă să reduci înțelesul afectiv. Acest înțeles afectiv, de asemenea, pare în mod special a fi important în a furniza acces la cunoaștere și în a ne implica în cunoaștere”⁴⁷.

Totodată, prezentarea unui conținut științific sub formă de poveste sau combinată cu elemente ficționale este justificată și constarea faptului că „Științele umaniste se adresează tocmai extazului intelectual.”⁴⁸

Reflecția lui Rudyard Kipling, „Dacă ar fi predată sub forma poveștilor, istoria nu ar fi uitată niciodată”⁴⁹, poate fi extrapolată pentru toate domeniile științei, pentru că, doar din analiza celor trei bestselleruri realizate aici, reiese că și biologia, și pedagogia, și educația pentru sănătate, *predat* sub forma poveștii, devin atractive și memorabile.

Așadar, *ficționalizarea științei* reprezintă o trăsătură dezirabilă a operelor care tind spre statutul de *bestseller*, dar poate caracteriza orice operă care invocă cercetări nesusținute de precizarea coordonatelor privind desfășurarea lor⁵⁰ și a dovezilor de necontestat în acest sens⁵¹.

BIBLIOGRAPHY

Aivanhov, Omraam Mikhaël, *Noul pămînt. Metode, exerciții, formule, rugăciuni*, ediția a 3-a, Ed. Prosveta, București, Antar, 2006

Carr, Allen, *În sfîrșit nefumător. Metoda ușoară a lui Allen Carr*, trad. Oana Vlad, Ed. Humanitas, București, 2014

Casangiu, Larisa Ileana, „Lecții” în literatura beletristică sau cum să te inspire în actul didactic din ficțiune/*Lessons in Belles -Lettres or How Can Somebody Be Inspired in Teaching from Fiction*, în vol. *Language and Literature. European Landmarks of Identity/*

⁴⁵ Scăldatul în lumina soarelui este recomandat, în termeni similari, și de Omraam Mikhaël Aivanhov, în vol. *Noul pămînt. Metode, exerciții, formule, rugăciuni*, ediția a 3-a, Ed. Prosveta, București, 2006 (cap. IX. *Soarele – stelele* și cap. XIV. *Metodele luminii*)

⁴⁶ www.medicalmedium.com

⁴⁷ Kieran Egan, *Predarea ca o poveste. O abordare alternativă a predării și a curriculum-ului în școala primară*, Ed. Didactica Press, București, 2007, p. 39

⁴⁸ Ibidem, p. 104

⁴⁹ Apud Louis Cozolino, *Predarea bazată pe atașament. Cum să crezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, București, 2017, p. 214

⁵⁰ autori, loc și perioadă de desfășurare etc.

⁵¹ Diverse citări/referințe critice, bibliografie etc.

Limba și literatura. Repere identitare în context european, Editura Universității din Pitești, 2007, pp. 236-242

Cozolino, Louis, *Predarea bazată pe atașament. Cum să crezi o clasă tribală*, Traducere din engleză de Camelia Dumitru, Ed. Trei, București, 2017

Crane, Lawrence, *Iubește-te pe tine însuși și lasă-i pe ceilalți să facă ce vrei tu*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Brașov, 2011

Delahaie, Patricia, *Cum să placi în 3 minute. La întâlniri, la serviciu, în grup*, trad. Luiza Maria Daniliuc, Ed. Almatea, București, 2006

Egan, Kieran, *Predarea ca o poveste. O abordare alternativă a predării și a curriculum-ului în școala primară*, Ed. Didactica Press, București, 2007

Faber, Adele; Mazlish, Elaine; Nyberg, Lisa; Templeton, Rosalyn Anstine, *Comunicarea eficientă cu copiii. Acasă și la școală*, trad. Irina Negrea, Ed. Curtea Veche, București, 2013

Gherorghe, Virgiliu.; Criveanu, Nicoleta; Drăgulinescu, Andrei, *Efectele micului ecran asupra minții copilului*, Ed. Prodromos, Asociația pentru Apărarea Familiei și Copilului, București, 2007

Lipton, Bruce H., Ph.D, *Biologia credinței. Eliberarea puterii conștiinței, a materiei și a miracolelor*, trad. Laura Cristiana, Ed. For You, București, 2008

Marc, Allen, *Ghidul succesului pentru leneși*, trad. Carmen Ștefania Neacșu, Ed. Mix, Brașov, 2009

Permuter, David, dr; Villoldo, Alberto, dr., *Neuroștiința iluminării*, trad. Monica Vișan, Ed. For You, București, 2013

Greene, Ross W., *Cum să îmbunătățim disciplina copiilor la școală?*, trad. Roxana Cristian, Ed. Orizonturi, București, 2015

Sha, Zhi Gang, *Miracole vindecătoare ale sufletului*, trad. din lb. engleză: Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, București, 2015

William, Anthony, *Medium medical. Secretele din spatele bolilor cronice și misterioase și cum te poți vindeca în sfârșit*, trad. Cristian Hanu, Ed. Adevăr Divin, Brașov, 2016

Ziglar, Zig, *De la bine la excelent. Fă-ți viața mai frumoasă!*, trad. Nicoleta Ionela Griciuc, Ed. Curtea Veche, București, 2012

Surse web

https://ro.wikipedia.org/wiki/Dan_Brown (accesat: 12.07.2019)

<https://ro-ro.facebook.com/medicalmedium/> (accesat: 27.05.2019)

www.medicalmedium.com (accesat: 27.05.2019)

https://www.audible.co.uk/pd/How-to-Talk-So-Little-Kids-Will-Listen-Audiobook/B01N1LV1TH?source_code=M2M30DFT1Bk13108281801WK&gclid=CjwKC-AjwvJvpBRAtEiwAjLuRPSETIifVr5YOFR_P3nG5jB1E6J-47ZSTk49fqK68fiVrsKtF9ctvBhoC7S0QAvD_BwE (accesat: 3.07.2019)